

Offerkällan

Den igenväxta källan före restaureringen

Ogenkeld

Vid Lundgårdet i nedre delen av Bjärsåker på Sollerön finns en källa som av solleröborna i alla tider har kallats för Ogenkeld, (ögonkälla). Namnet ögonkälla lär komma av att vattnet i källan skulle vara verksamt för sjuka ögon. Källor har alltid haft en magisk dragningskraft på människorna, så även källan vid Lundgårdet. Ordet lund i Lundgårdet syftar säkert på att det varit en offerkälla, och då har källan varit den centrala punkten, en offerkälla.

På 1920-talet gjordes en rensning av källan för att se vad som kunde finnas på dess botten. Bland olika föremål som hittades var några mynt och skedar. Detta var saker som Solleröbor i förkristen tid offrade till sina gudar genom att lägga dessa i källan. Med dessa fynd blev det mera klarlagt att källan varit en offerkälla.

När så den första kyrkan, S:t Laurenti kapell, byggdes i slutet av 1400-talet var det givet att den skulle byggas i närheten av källan, på den gamla kultplatsen.

Källorna har, alltsedan första människorna befolkade jorden, varit nödvändiga för att kunna överleva. De är så ännu för folket i u-länderna. För oss som bara behöver vrida på kranen för att få vatten har källan förlorat sin betydelse, men inte alls sitt värde. Värdet i en klar källa upplever Du en varm sommardag, efter en vandring i skogen då Du kommer fram till en källa, och upptäcker en skopa av näver på en pinne som Du kan dricka ur, detta är en njutning av värde.

Det har alltid skapats mystik eller magi omkring källorna, och för att en källa skulle vara bra var det bäst om den låg på en nordsluttning och att den rann norrut, allt detta uppfyller källan vid Lundgårdet. För befolkningen i Bengtsarvet har källan betytt mycket rent praktiskt. Jag minns som pojke hur bönderna hämtade vatten till sina kreatur när vattnet sinade i deras brunnar, brunnarna var inte djupborrade då. Äldre kvinnor i Bengtsarvet har berättat för mig hur dom på en

Arbetet med rensningen har påbörjats. Henry Persson och Evald Håkansson.

Sällning av jorden. Fr. v. Axel Bohm, Ragnar Lannerbro, Evald Håkansson.

kälke drog ner till källan för att klappa och skölja sina tvättade kläder. Efter rensningen av källan på 20-talet fick den förfalla, stenarna föll ner i källan, växtligheten tog över och källan krympte allt mera.

När Sollerö Hembygdsförening iordningsställde en vandringsled från hembygdsgården förbi kapelltomten, offerkällan och vidare förbi Karl Lärkas gård till Agnmyren, beslutades att begära tillstånd för att rusta upp källan. Länsantikvarien gav tillstånd för rensning och uppmurning av stensättningen under förutsättning att arbetet utfördes under sakkunnig ledning. Vi hade sakkunskapen på nära håll, nämligen Riksantikvarieämbetets ombud Fil dr Ragnar Lannerbro, Mora. Nu var allt förberett och det spännande arbetet kunde börja. Första åtgärden var att plocka upp de nerrasade stenarna för att komma åt den jord som låg i källans botten, samt att tömma källan från vatten. Axel Bohm och

undertecknad började så att med spadtag efter spadtag ösa upp jorden i det såll som var uppställt, allt under Ragnar Lannerbro överinseende. Se bild 4

När vi tagit upp all jord ända ner till kalkstensberget och sållat den fanns en massa föremål, det var spikar, krokar, bitar av slagg och annat smått. Vi började nu med spänning sortering av föremålen, vårt hopp var att hitta något gammalt mynt, och vi hittade ett mynt inbäddat i jord. Ivrigt började vi rengöringen och plötsligt hade vi i vår hand en blank 50-öring från 1963. Inte alls vad vi väntat oss. Men alltid något.

I området runt omkring källan finns en frodig växlighet med flera sällsynta växter, särskilt mossor av flera arter. Se följande artikel.

Evald Håkansson